

Een kerstvertelling, I.

Er was eens een man, die op een groot kantoor werkte. Hij had een voorname functie, hij was namelijk hoofd van de hoofdafdeling Algemene Interne Coördinatie. Zijn taak bestond er onder meer uit, te zorgen dat andere functionarissen op tijd hun formulieren invulden, en van deze formulieren te controleren of ze wel klopten met andere gegevens, die deze functionarissen verzamelden.

Deze meneer had een belangrijke invloed op de wijze waarop de diverse formulieren ingevuld werden. Leek het er namelijk op dat er iets niet klopte, dan was het zijn taak, de ambtenaar die voor het formulier verantwoordelijk was, bij zich te roepen, en hem te ondervragen over de precieze stand van zaken, waar het formulier naar verwees. Zelf noemde hij dit zijn 'gesprekjes'. Dit waren gesprekken waar de meeste ambtenaren erg tegenop zagen, niet in het minst, omdat ze dan volledige opening van zaken moesten geven over de wijze van gegevensverwerking die zij hadden uitgevoerd. Men voelde zich bij hem als in een politieverhoor, en velen die een dergelijke ervaring hadden doorgemaakt, dachten er slechts met de grootst mogelijke afschuw aan terug. Het was dan ook niet verwonderlijk dat hoofd AIC zich veel vijanden in het kantoor had gemaakt, enkel door een nauwgezette vervulling van zijn taak.

Om een dergelijk gesprek te voorkomen, zorgden veel ambtenaren, dat zij hun formulieren invulden op een wijze dat hoofd AIC er niets op kon aanmerken. Sommigen waren in een 'gesprekje' zelfs zo ver gegaan, dat zij bekend hadden formulieren foutief te hebben ingevuld, wanneer zij dachten dat het gesprekje daarmee een voor hen gunstige draai kon nemen. Anderen gingen er bij het invullen van hun formulieren al van uit, dat hoofd AIC er vragen over zou kunnen hebben, en zorgden er dan voor, de formulieren zó in te vullen, dat hij er geen fouten in zou kunnen ontdekken.

Op een dag gebeurde het - het was bijna kerstmis - dat er van bevoegde zijde richtlijnen uitgevaardigd en verzonden werden aan alle medewerkers van het kantoor, met betrekking tot de toegestane aantallen en variaties kerstversiering per kamer. Deze richtlijnen waren er uiteraard niet voor niets. Zo werd het belangrijk geacht dat de medewerkers in de dagen voor kerst even snel en doeltreffend als anders op hun kamers te vinden waren. Kerstversiering in de kamer mocht het zicht niet belemmeren. Ook werden richtlijnen gegeven met het oog op brandgevaar, en het beschadigen van de uit gewapend beton opgetrokken wanden. Tenslotte werden de data genoemd, waarna het kerstmateriaal uit het kantoor verwijderd diende te zijn.

De controlewerkzaamheden die men hiervoor noodzakelijk achtte, werden uiteraard niet in het rondschrijven vermeld. Om te garanderen dat deze richtlijnen nauwkeurig werden nageleefd, had men namelijk drie medewerkers van de huishoudelijke dienst aangesteld om de aangebrachte kerstversieringen nauwkeurig te inventariseren. Voor de rapportage die deze medewerkers per verdieping en per gang van het gebouw verrichtten, waren door de afdeling Documentenontwerp speciale formulieren ontworpen. Voor een goed verloop der werkzaamheden waren de controlerende ambtenaren zo ingeroosterd, dat elke kamer op drie opeenvolgende dagen door een van hen zou worden gecontroleerd. Speciale administratieve medewerkers zouden worden belast met het beoordelen van overeenkomsten en verschillen tussen de drie formulieren die men per kamer nu kon verwachten. Waren er twee van de drie hetzelfde, en het derde afwijkend, dan zou men ervan uitgaan dat bij het invullen van het derde formulier een registratiefout was gemaakt.

Tezelfdertijd nu ontving hoofd AIC een interne nota van zijn directe chef. Hierin werd hem meegedeeld dat hem deze, hierboven genoemde, procedure ter kennisgeving werd toegezonden, en dat hij er verder niet betrokken zou worden.

Zodra hoofd AIC dit las, begreep hij onmiddellijk dat hij in actie moest komen. Bevoegde zijde had hem namelijk in deze procedure geen rol toegekend. Hiertegen had hij bezwaar. Het aandeel dat hoofd AIC kreeg bij de coördinatie van de controle van kerstversiering leek hem voor de toekomst van zijn functie van het grootste belang: zou men hem in deze procedure een kleine rol geven, dan was een precedent geschapen voor

verdere uitholling van zijn functie. Dit was het ergste wat een carrièrebewuste functionaris kon overkomen op het kantoor.

Nu was het op het kantoor zo geregeld, dat het uiten van emoties weinig effect had. Wanneer een medewerker ergens bezwaar tegen aantekende en als reden opgaf dat hij het zelf niet leuk of prettig vond, dan maakte hij zich doorgaans volstrekt belachelijk. Persoonlijke motieven waren oneigenlijke argumenten, en mochten de goede zaak niet beïnvloeden, zo heette het. Het was dan ook van belang, om voor alles wat men wilde bewerkstelligen, of, vaker nog, voor alles wat men wilde tegenhouden, zakelijke argumenten te vinden.

Het enige goede, want zakelijke, argument dat hoofd AIC dan ook kon bedenken, was dat er in deze procedure ten onrechte de mogelijkheid uitgesloten had dat het zo kon zijn dat slechts één van de drie formulieren correct ingevuld was. Hij verzocht bevoegde zijde om bij gebleken verschillen tussen de diverse formulieren, een diepgaand onderzoek te mogen instellen.

Na een uitputtende dagvergadering werd overeengekomen dat een dergelijke onderzoek ingesteld mocht worden, wanneer hoofd AIC dit noodzakelijk achtte. De competente was gered, zo leek het. Het zou bijvoorbeeld mogelijk worden, dat de controlerend medewerker die verantwoordelijk was voor het afwijkende formulier, bij hoofd AIC ontboden werd om zich te verantwoorden. Het was echter geen onverdeelde overwinning voor hoofd AIC. Het resultaat van een dergelijk onderhoud zou aan bevoegde zijde gemeld moeten worden, wanneer afwijkende formulieren correct zouden blijken. Hiermee had bevoegde zijde hoofd AIC in de tang. Het was nu zaak voor de laatste om aan te tonen dat een intern coördinatieonderzoek onder zijn leiding wel degelijk belangrijke gegevens op kon leveren. Maar hier zag hij niet tegenop. Wanneer de goede naam en de kansen voor groei en toename van aanzien van zijn afdeling op het spel stonden, deed hij dit gaarne. Hij verheugde zich al op de 'gesprekjes' die hij ongetwijfeld noodzakelijk zou achten....